

Овчаренко Поліна,
здобувачка вищої освіти спеціальності 053 Психологія,
Миколаївський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7174-3712>

Науковий керівник:
Доній Вікторія,
доцент кафедри українознавства та суспільних наук,
кандидат філологічних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4883-2423>

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Період навчання у закладі вищої освіти відіграє важливу роль у становленні особистості. Саме в цей час молодь формує уявлення про власне майбутнє, визначає пріоритети, життєві цілі та ставлення до ключових сфер життя, зокрема професійної діяльності, особистих стосунків і самореалізації. Тому проблематика гендерних особливостей життєвих цінностей студентської молоді є актуальною.

Ціннісні орієнтації студентів формуються під впливом соціального середовища, освітнього простору, культурних норм і суспільних очікувань, зокрема пов'язаних із гендерними ролями. Попри поступові зміни у суспільстві та посилення ідей рівності, гендерні відмінності у системі життєвих цінностей молоді все ще можуть зберігатися та впливати на вибір життєвого шляху, професійні наміри й особисті рішення.

Під дефініцією «гендер» розуміють систему соціально закріплених ролей і очікувань, які суспільство розподіляє між чоловіками та жінками. У традиційних уявленнях жінці найчастіше відводиться роль матері й особи, більш відповідальної за виховання дітей, ведення домашнього господарства та турботу про родину. На противагу цьому, чоловік зазвичай сприймається як фахівець і професіонал, орієнтований на роботу, технічну компетентність та досягнення у своїй сфері діяльності [1].

Саме через систему гендерних ролей і соціальних очікувань формуються відповідні ціннісні орієнтири особистості, що впливають на її життєві пріоритети та моделі самореалізації. Цінності відображають те, що

має особливе значення для людини та визначає її життєві пріоритети. Розуміння власних цінностей і їхнє практичне втілення допомагають людині розвиватися як особистості й отримувати почуття задоволення від своєї діяльності [2].

Аналізуючи особливості життєвих цінностей студентів з позиції гендерної диференціації, можемо відзначити, що доволі часто студентки демонструють високу цінність саморозвитку, духовного задоволення, активної соціальної взаємодії, збереження власної індивідуальності та матеріальної стабільності. Це свідчить про переважання в них етично-ділових цінностей, спрямованих на розкриття власного потенціалу, досягнення високих результатів у навчанні та професійній діяльності, а також на підтримання внутрішньої гармонії та стабільності в повсякденному житті. Спостерігається зосередженість на розвитку навичок, здобутті знань і реалізації себе у різних сферах життя, що свідчить про усвідомленість власних життєвих пріоритетів.

Хлопці зорієнтовані на прагматичні цінності, які проявляються через прагнення до самостійності, досягнення конкретних результатів, забезпечення матеріального добробуту та обмежену соціальну взаємодію. Для них важливішими є конкретні результати діяльності, практична користь від навчання і роботи, а також власна ефективність у досягненні поставлених цілей.

У професійній сфері студентки зазвичай шукають можливості для повного розкриття своїх здібностей, виконують цікаву та змістовну роботу, підвищують кваліфікацію та отримують задоволення від результатів діяльності. Студенти більше орієнтовані на практичну користь і досягнення конкретного результату, при цьому їхня активність може бути ситуативною та обмеженою. Освіта для дівчат є засобом самовдосконалення та особистісного розвитку, тоді як для студентів-хлопців вона здебільшого слугує способом досягнення конкретного результату без акценту на процес саморозвитку.

Аналіз життєвих цінностей студентів та студенток демонструє чітку гендерну диференціацію у пріоритетах. Жінки більш орієнтовані на саморозвиток, соціальні контакти, духовне задоволення та підтримання гармонії, тоді як чоловіки фокусуються на практичних досягненнях, матеріальному добробуті та ефективності у досягненні конкретних цілей. Такі відмінності впливають на вибір життєвого шляху, стратегії навчання, професійну реалізацію та формування соціальних взаємозв'язків, що підкреслює важливість врахування гендерних особливостей в освітньому та виховному процесі [3, с. 106-107].

Отже, спостерігається тенденція, що студентки більше цінують саморозвиток, духовне задоволення, спілкування з іншими та збереження власної індивідуальності. Це свідчить, що вони більше орієнтовані на гармонію

між особистим і професійним життям. Студенти більше звертають увагу на конкретні досягнення, практичну користь і матеріальне забезпечення, при цьому їхнє спілкування з іншими часто обмежене, а підхід до роботи – більш прагматичний.

Розуміння цих особливостей допомагає створювати умови для розвитку студентів, враховувати їхні потреби та пріоритети і планувати освітню діяльність з урахуванням гендерних особливостей.

Список використаних джерел:

1. Козирев О. Гендерні ролі та соціальні очікування: вплив на становлення особистості. Київ : Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2019. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4c34394b-0499-4415-8240-66d7e6c973-12/content>
2. Пономарьова Н. В. Формування життєвих цінностей у сучасної молоді. Київ : Освіта, 2021. URL: https://osvita.ua/school/method/3674/#google_vignette
3. Ситнік С. В., Білуха Т. І., Борозенцева Т. В. Гендерні особливості життєвих цінностей студентської молоді. *Габітус*. 2023. № 56. С. 106–107. URL: <http://habitus.-od.ua/journals/2023/56-2023/18.pdf>

УДК 159.923.2:159.944.4:355.01

Оксютович Марина,
*кандидат філософських наук, доцент кафедри
психології та соціального забезпечення,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир, Україна
ORCID: //orcid.org/0000-0001-8574-4268*

ТВОРЧА АДАПТАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ КРИЗ ТА ВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Повномасштабна війна та масштабні соціальні трансформації спричинили суттєві зміни у психологічному функціонуванні особистості. Багато людей стикаються з кризою ідентичності, руйнуванням звичних життєвих стратегій та необхідністю формування нових моделей адаптації. У цих умовах особливої актуальності набуває питання не лише подолання психологічних наслідків травматичних подій, а й можливості особистісного розвитку після пережитої кризи.

Сучасна психологічна наука розглядає кризу не тільки як фактор дезорганізації психічного життя, а й як потенційний поштовх до особистісних трансформацій.